

СТАН ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ТЕХНІЧНОГО СЕРВІСУ РЕГІОНУ

Сідашенко О.І. канд.техн.наук, професор

(Харківський державний технічний університет сільського господарства)

Викладені основні напрямки розвитку технічного сервісу АПК для підприємств різних форм власності регіону з урахуванням сучасного стану економіки.

"Технічний сервіс – це система забезпечення виробників сільськогосподарської продукції машинами і обладнанням, та приладами, організації ефективного використання і підтримання їх у справному стані на протязі всього періоду експлуатації."

Існуючі формування технічного сервісу перебувають під впливом сучасного стану економіки, форм власності, пошуку збалансованого взаєморозвитку всіх галузей виробництва. Сучасний стан технічного забезпечення АПК в Україні вказує на організаційно-господарський хаос в цій сфері діяльності.

Використання і обслуговування техніки характеризується значним збільшенням середнього віку техніки, низьким коефіцієнтом готовності, зростанням витрат на обслуговування і ремонт, переносу центру ваги цих робіт безпосередньо в господарства, які не мають можливості застосовувати сучасні технології, прилади та обладнання, висококваліфікованих спеціалістів. Відбувається поступовий відтік виробничих об'єктів РТП, старіють технології і обладнання, втрачаються висококваліфіковані кадри ремонтників. Не ведеться підготовка фахівців і кадрів вищої кваліфікації в сфері технічного сервісу сільськогосподарської техніки так як відсутні відповідні наукова і навчальна спеціальності. Не вирішені найголовніші проблеми функціонування в державі технічного сервісу АПК: правові, фінансово-економічні, організаційні, технічні, технологічні і соціальні, а також найважливіший принцип технічного обслуговування і ремонту те що відповідальність за технічний стан сільськогосподарської техніки за весь період її використання несе її виробник.

Цей принцип повинен бути підкріплений відповідним законодавством, яке забороняло б продаж техніки без організації її технічного обслуговування і ремонту. Виробник техніки повинен забезпечувати проведення технічного обслуговування та ремонту на весь період роботи машини від виготовлення до її списання. Успішна торгівля машинами не буде забезпечена до тих пір, поки не гарантовано безперебійне постачання якісних запасних частин, проведення різних видів обслуговування і ремонту. Виробник техніки повинен турбуватись про організацію технічного обслуговування ще до початку проектування нової машини. Масовий випуск машин не повинен починатися до тих пір, поки всі елементи системи, які забезпечують її працездатність не будуть достатньо підготовлені. В процесі проектування і створення нової машини повинна проводитись робота з підготовки інструкцій по обслуговуванню і ремонту, визначатися нomenклатура запасних частин, які будуть потрібні на початковому етапі її вико-

ристання, розроблятися методи ремонту, визначатися кількість і способи підготовки спеціалістів по технічному обслуговуванню, створюватись необхідний інструмент який забезпечує виконання робіт по технічному обслуговуванню швидко і надійно.

Велике значення має пристосування машин до проведення обслуговування і ремонту: зручний доступ до вузлів, легкість заміни мастил, заправки і т. ін. Важливу роль в забезпеченні ремонтоздатності машин мають уніфікації конструкцій деталей і вузлів, використання високоякісних матеріалів.

В розвинутих країнах продаж машин користувачам і сприяння в експлуатації їх, забезпечують різні підприємства, серед яких дилерські підприємства (або дилери). В сільському господарстві України функції ділера беруть на себе РТП (ремонтно транспортні підприємства) і агропостач. Наявність виробничих можливостей свідчить про можливість формування в нашій державі повноцінної і ефективної дилерської форми технічного сервісу в сільському господарстві.

Основні функції ділера – продаж техніки, запасних частин, матеріалів, інформації про технічні засоби, дозбирання, технічне обслуговування і ремонт в гарантійний та післягарантійний період, відновлення деталей, виготовлення їх, збирання, ремонт і продаж техніки яка була в користуванні, доставка товарів користувачам, навчання кадрів масових професій, узагальнення досвіду і допомога при освоєнні нової техніки і технології тобто безпосередня робота з виробниками сільськогосподарської продукції. Організація цієї роботи визначається розмірами, оснащенням і другими характеристиками користувача послуг – виробника сільськогосподарської продукції. Користувачі послуг технічного сервісу в сільському господарстві – це селянські (фермерські) господарства, товариства, акціонерні товариства, виробничі сільськогосподарські кооперативи і другі підприємства нових організаційно-правових форм. Розміри їх виробництва, поєднання, спеціалізація, необхідність в послугах можуть бути різні в зоні діяльності кожного ділера. В зв'язку з цим і дилери можуть бути різні по виробничій базі, зоні діяльності, структурі і складу послуг, які надаються.

Дилери можуть створювати свої підприємства на об'єктах ремонтної бази господарств, РТП, в зоні діяльності. Використання цих об'єктів ремонтно-обслуговуючої бази дозволяє створювати дилерські підприємства універсальної по всім видам техніки, яка використовується в зоні діяльності. На окремих об'єктах можливо створювати спеціалізовані підприємства, наприклад, по тракторам, автомобілям, машинам для тваринницьких ферм. Якщо агропостач і РТП розділені і функціонують як самостійні підприємства, то для повноцінного виконання робіт ділерами їх потрібно об'єднати або укласти довготерміновий договір про сумісну роботу.

В складі дилерського господарства можуть бути створені пункти прокату машин, підрозділи підрядного виконання робіт по виробництву сільськогосподарських культур, меліоративних, будівельних і монтажних робіт, крамниці по продажу товарів і та ін. В кожному регіоні України завод-виробник техніки повинен створити головний (регіональний) технічний центр по сервісу своїх машин. Головний (регіональний) центр технічного сервісу затверджується дого-

вором заводу виробника і підприємства АПК про сумісну діяльність по реалізації і обслуговуванню машин в регіоні. Базою для такого центру можуть бути облагротехніка, спеціалізовані на ремонті цих машин ремонтні заводи, РТП зі спецмайстернею або підприємства матеріально-технічного забезпечення АПК. Головний (регіональний) технічний центр сервісу по продукції конкретного заводу машинобудування як дилер регіону співробітничатиме з районними дилерами (включаючи дилерів господарств) на основі укладених договорів про реалізацію і обслуговування машин конкретного заводу-виробника техніки.

Важливою формою участі заводів-виробників в технічному сервісі сільськогосподарської техніки є розвиток фірмового (з їх участю) ремонту найбільш складних агрегатів і вузлів (двигунів, гідротрансмісії, турбокомпресорів, коробок передач, ведучих мостів, паливної апаратури) і відновлення деталей.

Таким чином, суть перебудови та вдосконалення технічного сервісу як раз і полягає в тому, щоб на основі діючої техсервісної бази створити і укрупнити ефективну систему технічного забезпечення сільськогосподарського виробника в діапазоні придбання техніки – її експлуатації – обслуговування.

Для збереження складу МТП і забезпечення його працездатності необхідно визначити основні напрямки розвитку технічного сервісу АПК регіону на слідує рівнях:

На рівні господарств АПК.

Запровадити в господарствах АПК області планово-запобіжну систему технічного обслуговування і ремонту машин. Для чого:

- відновити роботу пунктів технічного обслуговування машинно-тракторного парку господарств та доукомплектувати їх обладнанням, приладами та інструментом;

- рекомендувати господарствам, які мають 10 і більше тракторів, ввести посаду майстра-налагоджувальника по технічному обслуговуванню. Господарства, які мають менше 10 тракторів, забезпечують технічне обслуговування машин за допомогою послуг широкої мережі сервісних підприємств: кооперативних об'єднань кількох господарств, малих приватних підприємницьких структур, акціонерних об'єднань районного рівня типу РТП, агросервіса тощо;

- організувати на базі навчально-курсів комбінатів аграрних коледжів разом з вищими навчальними закладами аграрного профілю діючі курси майстрів-налагоджувальників по технічному обслуговуванню техніки;

- забезпечити ремонт техніки господарств з використанням матеріально-технічної бази власних майстерень методом заміни спрацьованих вузлів, агрегатів та деталей, відновлених в спеціалізованих ремонтних майстернях та дільницях різних підприємницьких структур (міжгосподарські кооперативні об'єднання по ремонту техніки, спеціалізовані майстерні та дільниці районного і обласного рівня акціонерних товариств РТП, агросервісів та інших товариств, інші об'єднання по ремонту техніки).

На районному рівні.

Послуги технічного сервісу товаровиробникам АПК області на районному рівні будуть забезпечуватись підприємницькими структурами різного напрямку сервісної діяльності переважно акціонерними товариствами РТП, агросервісами

та райагропостачами на базі існуючої ремонтно-обслуговуючої бази.

Для удосконалення системи технічного сервісу товаровиробників АПК необхідно провести реформування діяльності ремонтно-транспортних та агросервісних підприємств з метою розширення послуг по технічному обслуговуванню машин, ремонту вузлів та агрегатів, виконанню робіт механізованими загонами та створенню пунктів прокату машин.

Для чого:

- розширити номенклатуру та обсяги ремонту вузлів і агрегатів сільськогосподарських машин в майстернях загального призначення, створити при майстернях запас відремонтованих вузлів та агрегатів;
- відновити роботу пунктів технічного обслуговування машинно-тракторного парку, доукомплектувати їх обладнанням, приладами та інструментом; провести на базі вищих навчальних закладів аграрного профілю підготовку інженерів-діагностів;
- продовжити роботу по створенню машинно-технологічних станцій, механізованих загонів для надання товаровиробникам послуг по виконанню механізованих робіт та закінчених технологічних циклів і прокату техніки.

На обласному рівні

- зберегти виробничий потенціал та забезпечити в спеціалізованих майстернях функціонування технологічних процесів складного (капітального) ремонту машин, їх вузлів та агрегатів, відновлення спрацьованих і виготовлення нових деталей тракторів, комбайнів, сільгоспмашин, обладнання ферм;
- забезпечити збільшення обсягів ремонту, відновлення спрацьованих та виготовлення нових деталей машин зарубіжного виробництва в спеціалізованих майстернях обласного рівня, модернізацію машин які знаходяться в експлуатації;
- забезпечити вхідний контроль якості запасних частин, що надходять в господарства АПК області через мережу облагропостачу;
- створити обласну лабораторію по контролю якості палива та мастил, що постачаються в господарства АПК області;
- створити експертну раду в складі спеціалістів управління АПК облдержадміністрації, науково-дослідних та учбових закладів по визначенню відповідності техніки, яка поставляється на ринок, технологіям виробництва, що використовуються господарствами АПК області в рослинництві та тваринництві;
- створити обласний технічний центр по розробці і здійсненню науково-обґрунтованої технічної політики в АПК області, узагальненню досвіду роботи низових ланок технічного сервісу, координуванню їх роботи, надання консультаційних послуг технічного, організаційного, економічного та правового характеру, по організації розробки науковими закладами нормативно-технічної документації і забезпеченню низових сервісних ланок інструкціями по експлуатації і технічному обслуговуванню машин каталогами запасних частин, технологічними процесами і обладнанням для відпошлення спрацьованих та виготовлення нових деталей та ремонту вузлів і агрегатів сільськогосподарської техніки, контрольньо-вимірювальними приладами, спеціальним інструментом.

Обслуговування нової сільськогосподарської техніки.

Працездатність нової сільськогосподарської техніки в період гарантійного терміну її використання необхідно забезпечити:

- технічними центрами, створеними заводами-виробниками машин разом з підприємницькими структурами;
- заводами-виробниками сільгосптехніки за рахунок створення власної сервісної служби;
- незалежними посередниками (дилерами) на базі різних підприємницьких структур.

Поряд з іншими формами обслуговування нової техніки, на базі районних РТП і агросервісів, разом з заводами-виробниками машин необхідно створити технічні центри по допродажному обслуговуванню, обслуговуванню в період продажу, дозбирання машин, регулювання, обкатку, придання товарного вигляду, доставка сьоживачу, навчання правил експлуатації, обслуговуванню техніки в гарантійний період експлуатації.

Аннотация

СОСТОЯНИЕ И НАПРАВЛЕНИЕ РАЗВИТИЯ ТЕХНИЧЕСКОГО СЕРВИСА РЕГИОНА

Изложены основные направления развития технического сервиса АПК для предприятий различных форм собственности региона с учетом современного состояния экономики.

Abstract

Condition and development trend of technical tools of locale

The reference directions of development of technical tools of agriculture for firms of different patterns of ownership of locale with allowance for state of the arts of economics are set up